

Информационен бюлетин на фондация ФАЕЛ

Година I Брой I 2001 г.

Ловеч: ул. Търговска 67, тел. 068-2 62 04 и тел./факс 068-2 32 46, E-mail: fael@mbox.digsys.bg
София: ул. Шейново 28, тел. 02-946 19 84 и тел./факс 43 50 66, E-mail: fael@online.bg

С какво се занимава фондацията?

Фондация ФАЕЛ е създадена по решение на Швейцарския федерален съвет в изпълнение на Споразумението между правителството на Република България и правителството на Конфедерация Швейцария от 18 юли 1994 г. Фондацията е регистрирана в съда в края на 1995 г. като българско юридическо лице с нестопанска цел.

Основната задача на ФАЕЛ е да подпомага развитието на независими малки и средни предприятия в северната част на Средна Стара планина (Габровска, Ловешка, и планинската и полупланинска част от Великотърновска област). Отрасловата ни специализация е в преработката на продукти от селското и горското стопанство и в услугите, свързани с тази преработка и с пазарната реализация на готовата продукция.

Условно нашата дейност може да се раздели на три направления, които сме нарекли: "Управленско консултиране", "Кредитно подпомагане" и "Технологично подпомагане".

Направление "Управленско консултиране" е насочено към повишаване на квалификацията на предприемачите, за да могат да устоят на конкурентния натиск и да изградят жизнени малки и средни фирми. Ние организираме семинари по различни актуални теми, оказваме и консултантска помощ чрез посещения на място или чрез отговори на конкретни въпроси в писмен вид. В оперативния ни план за 2001 г. сме предвидили различни примерни теми за обучение: "Счетоводна дейност и икономически анализ на малката фирма", "Активен маркетинг в силноконкурентна среда", "Реклама и връзки с обществеността на малката фирма", "Интернет и електронната търговия - шансове и предизвикателства", "Как да се ориентираме в нормативната среда?", "Как да произвеждаме и продаваме екопродукти?", "Правила на хигиената и управление на качеството в малката фирма". От тези примерни теми, както и от темите, които вие сами ще ни предложите, ще подберем три, за да ги реализираме чрез семинари и обмяна на опит.

Един от проблемите, с които се занимаваме през последните години, е адаптирането на българските производители към хигиенно-санитарните и други технически изисквания, свързани с въвеждането у нас на правните норми на Европейския съюз. В тази насока отпечатахме първия в България подробен справочник за системата HACCP (Hazard Analysis and

Critical Control Points). Това е система за наблюдение на критичните точки в производствения процес при преработката на хранителни продукти (виж по-подробно на стр. 6 от бюлетина). Планирали сме да издадем догодина и три брошури: "Традиционни занаяти в Средна Стара планина", "Рекламата в малкия бизнес", "Производството и преработката на пчелен мед". Освен това във всеки брой на информационния бюлетин, който ще излезе 5 пъти през 2001 г., ще поместваме рубрика "Нашата консултация" с полезни съвети от специалисти по актуални въпроси на бизнес-средата.

Направление "Кредитно подпомагане" се занимава с оказване на съдействие на желаещите да получат кредит чрез специална линия за малки и средни предприятия в Обединената българска банка. Тази кредитна линия е гарантирана от швейцарското правителство и затова лихвите са с няколко пункта по-ниски от обичайните лихви по кредити, предоставени от банките. В какво се изразява нашето кредитно подпомагане, след като ние самите не даваме кредитите? Преди всичко ние предоставяме информация за условията и критериите за отпускане на тези кредити (вж. стр. 2 от бюлетина). Но това, което е по-важно, ние консултираме потенциалните кредитополучатели при оформянето на техния проект. За тази цел сме разработили модел на бизнесплан на електронен носител. Оказваме също така съдействие за комплектуването на кредитното досие в съответствие с изискванията на Кредитната комисия, която решава за отпускането на кредитите. След като дадена фирма получи кредит, ние не я забравяме, а продължаваме да я оказваме разнообразно съдействие с консултации по въпросите на управлението и пласмента, при намирането на най-подходящото оборудване, навсякъде, където тя изпитва затруднения.

Направление "Технологично подпомагане" има за задача да извършва текущо информиране и консултиране по въпроси, свързани с технологията на производството в малките и средните предприятия. За 2001 г. са предвидени също така 3 специализирани семинара за нови технологии и съвременно "ноу-хау". В сътрудничество с Европейския иновационен център се провежда технически одит на някои от партньорите ни за изясняване на техните потребности от машини и технологии. В плана ни за 2001 г. е предвидено и обучение на предприемачи по въпроси от областта на техниката в страната и в чужбина.

За да подобрим нашата работа и още по-точно да я ориентираме към нуждите на малкия и средния бизнес, ние разчитаме на съдействието на сродни институции и организации, на самите предприемачи, на техните браншови сдружения, както и на кметовете на общините, на представителите на местната власт. ФАЕЛ разчита на вашия опит и на вашата помощ, скъпи колеги и партньори.

Заявка за получаване на информационния бюлетин на фондация ФАЕЛ

Моля да получавам вашия бюлетин на следния адрес:

Наименование на предприятието .....
Ул..... №.....
Населено място.....
Пощенски код..... Област.....
Тел..... Факс.....
Предприятието се занимава с.....

Критерии и условия за отпускане на кредити за проекти на малки и средни предприятия

КРИТЕРИИ

1. Предприятията, кандидатстващи за кредит, трябва да са регистрирани и с основна дейност в района на ФАЕЛ - полупланинските райони на Ловешка, Габровска и Великотърновска област.
2. ФАЕЛ дефинира като малки - предприятия със средна численост на персонала до 5 броя на заетите лица, а като средни - предприятия с до 20 броя на заетите лица и с годишен оборот в размер до 500 000 (петстотин хиляди) лева или стойността на дълготрайните им материални активи да е минимум 40 000 (четиридесет хиляди) лева.
3. Когато предприятията по чл. 2 са капиталови дружества, дяловото участие в тях на дружества, които не отговарят на изискванията на чл. 2, не може общо да е повече от 10 %.
4. Кредити могат да се отпускат на предприятия с основен предмет на дейност преработване на продукти от селското и горското стопанство и услугите, съпътстващи производството и пазарната реализация.
5. Предимство при кандидатстване за кредити имат предприятия, които:
  - 5.1. имат поне двегодишен период на дейност в областите, изброени в т. 4.;
  - 5.2. разкриват нови работни места в региона;
  - 5.3. съдействат за възстановяване и развитие на основен поминък в региона;
  - 5.4. използват местни суровини и ресурси.
6. С предимство се разглеждат проекти, които отчитат изискванията за опазването на околната среда (използване на отпадъци, на безотпадни технологии и др.).
7. Предпочитания се отдават на фирми с мениджъри до 45-годишна възраст. Кредити се отпускат на предприятия, които не отчитат загуби по счетоводния си баланс през предходната година.

УСЛОВИЯ

1. **Размер на финансирането и срок на погасяване**
  - 1.1 Кредити до левовата равностойност на 10 000 швейцарски франка със срок на погасяване до 2 години от датата на подписване на договора за кредит;
  - 1.2 Кредити до левовата равностойност от 10 000 до 50 000 швейцарски франка със срок на погасяване от 2 до 5 години от датата на подписване на договора за кредит.
2. **Кредитите се предоставят в български лева.**
3. **Кредити се отпускат за проекти, за които е налице собствено финансиране в размер на минимум 20% от общата сума на проекта.**
4. **Погасяване на кредита** - съгласно погасителния план, с възможност за гра-

тисен период до 6 месеца и с вноски на един или три месеца, в зависимост от срока на кредита и от движението на паричните потоци по кредитирания проект.

5. **Лихвени условия** - годишен ОЛП (действащ за съответния период) + надбавка от 7 пункта.
6. **Изплащане на лихвите** - ежемесечно, без гратисен период.
7. **Усвояване на кредита** - по договорен план, в зависимост от сроковете за реализиране на проекта
8. **Вид обезпечения¹ и процент на покритие²**

- **договорна ипотека на недвижимата собственост** - 80% от стойността;
- **залог на движими вещи** - на съхранение при кредитополучателя - 80% от стойността;
- **залог на движими вещи** - на съхранение при трето лице - 80% от стойността;
- **залог на вземания** (по сметки в ОББ - разплащателни, депозитни,

- акредитивни и др.) - 90% от стойността;
- **залог на държавни ценни книжа** - (по регистрите в ОББ) - 90% от стойността;
- **поръчителство** - авали на търговски ценни книжи - менителници и записи на заповед;
- **банкови гаранции** - от първокласни банки по преценка на ОББ.

Обезпеченията по кредитите покриват минимум 100% от предоставения кредит.

9. Предоставеното като обезпечение имущество трябва да бъде застраховано, като правата по застраховката следва да се прехвърлят в полза на банката.
10. Такси на ОББ за покриване разходите за договаряне:³
  - за кредит до 50 000 лв. - 40 лева;
  - за кредит от 50 000 лв. до 100 000 лв. - 60 лева;

¹ Залозите се учредяват по реда на Закона за особените залози. Ипотекираните имоти трябва да са включени в Регулационния план на съответното населено място

² Сумата за покритие включва размера на главницата и тримесечните лихви

³ Комисионни за управление на кредита се начисляват съгласно тарифата на ОББ

Вести

Фондация ФАЕЛ започна да изгражда база-данни с институции, програми и проекти, които предлагат финансиране за малък и среден бизнес. Базата-данни ще съдържа информация за кредитните условия на всяка една от програмите (кредитните линии). По този начин ще се получи приблизителна картина на кредитната дейност в България в областта на малкия и средния бизнес и ще се ориентираме къде се намира в тази ситуация предлаганата чрез ФАЕЛ кредитна линия. Това ще даде възможност и за евентуално актуализиране на кредитните условия на швейцарската кредитна линия.

С цел подобряване на работата по изготвянето на кредитните досиета на фирмите, кандидатстващи за кредит, на 18 януари т.г. в град Трявна се проведе работна среща, организирана от Кредитната комисия към Координационния офис на Швейцарското посолство. На срещата присъстваха представители на Обединена българска банка, членовете на Изпълнителното бюро на фондация ФАЕЛ, както и представители на фондация "Биоселена", отпускаща кредити за фермери от общините Карлово, Калофер, Казанлък, Павел баня, Ловешка и Габровска област.

Представителите на клоновете на ОББ в общините на Ловешка, Габровска и Велико Търновска област и сътрудниците на фондация ФАЕЛ и "Биоселена" представиха проблемите, които считат, че трябва да бъдат решени, за да се повиши ефикасността на работата им по кредитната линия на швейцарското правителство. Част от проблемите намериха своето разрешение, но има и въпроси, които не зависят от волята на участниците в срещата, а са обективен проблем за всички кредитни институции.

От всички присъстващи беше подкрепено мнението, че кредитната програма на швейцарското правителство има значими предимства пред предлаганите кредити от други програми и кредитни институции. Тези предимства са: дълъг период на издължаване, възможност за гратисен период, сравнително ниски лихви и изгодни условия при обезпечаването на кредитите.

Но като че ли най-важното е последващото съпътстване на предприятията, получили кредит, изразяващо се в подпомагане от другите две направления във Фондацията - управленско консултиране и технологично подпомагане.

ФАЕЛ подготвя предложение за известни корекции в критериите и условията за отпускане на кредити. Целта ни е да отговорим още по-адекватно на нуждите на нашите партньори. С промените ще ви запознаем в следващото издание на бюлетина.

Анкета на ФАЕЛ

Фондацията проведе анкета (допитване) до своите партньори, за да прецизира акцентите в своята дейност. При идентифицирането на предприятието, които трябва да се разглеждат като субекти на дейността на ФАЕЛ, т.е. като потенциални партньори на фондацията, беше възприето прилагането на географски и отраслови диверсифициращи индикатори. По този начин бяха идентифицирани общо около 300 предприятия, като 134 от тях, или около 45% са включени в анкетата и са отговорили на въпросите. Това е една много висока степен на представителност на резултатите.

За географски индикатор бе възприето фиксирането на определен брой общини от района на Средна Стара планина. Тези общини са: Ловеч, Троян, Тетевен, Априлци, Луковит, Ябланица, Угърчин, Габрово, Севлиево, Дряново, Велико Търново, Елена, Златарица, Карлово, Казанлък и Павел баня (общо 17). Дванадесет от тях са били и досега в региона на ФАЕЛ, а Луковит, Угърчин, Карлово, Казанлък и Павел баня бяха включени от гледна точка на евентуално бъдещо разширяване на региона на ФАЕЛ. Процентното разпределение на включените в анкетата предприятия приблизително отговаря на броя на населението в тези общини. Това правило най-вече важи за 12-те общини от традиционния регион на ФАЕЛ. Най-много предприятия са анкетирани именно от тези градове (Габрово, Ловеч, Севлиево, Троян, Тетевен), където има най-голямо население и съответно най-голяма икономическа активност.

При отрасловата идентификация на предприятията-партньори бе подходено по същия начин, както при географската идентификация. Бяха фиксирани основните отрасли, отговарящи на критериите на ФАЕЛ, а именно: мелничарство и фуражопроизводство; консервна промишленост, гъби и медопродукция; преработка на билки и маслодайни култури; хлебарство и сладкарство; месопереработка; млекопереработване; дървопреработка и производство на мебели от дървесина. На тези 7 отрасли се падат 84% от анкетираните предприятия. С цел проучване на възможностите за известно разширяване на отрасловата специализация на ФАЕЛ в анкетата бяха включени и предприятия от текстилната индустрия, кожарството и кожухарството, както и от туризма, които досега не са били обслужвани от фондацията. Техният дял е обаче относително нисък (около 16% от анкетираните). Разпределението на анкетираните предприятия по отрасли до голяма степен отговаря на отрасловата структура на МСП от региона. С най-голям дял са именно тези отрасли (дървопреработка и производство на мебели от дървесина, хлебарство и сладкарство, месопереработване, млекопереработване, преработка на билки и маслодайни култури), където малкият бизнес в региона има най-добри позиции.

От гледна точка на въздействието на външната среда върху малкия и среден бизнес най-важни са отговорите на въпросите "Как оценявате перспективите за развитие на Вашия отрасъл?" и "Какви са плановете на фирмата Ви за следващата година?" (т.е. за 2001 г.). Прави впечатление фактът, че около 70% от анкетираните оценяват перспективите за развитие на своя бизнес от "добри" нагоре. В същото време обаче, само 3% дават на тези перспективи оценката – "отличен". Изводът е, че сред МСП от региона в момента царя умерен оптимизъм. Той напълно кореспондира с отговорите на въпроса в анкетата относно плановете за инвестиции. Почти 2/3 от анкетираните предприятия предвиждат в краткосрочен план да разширят дейността си.

Продължава на стр. 4

Технологично подпомагане

Какво ново да очакват предприемачите?

Основната дейност на фондация ФАЕЛ по направление "Технологично подпомагане" е да информира и консултира предприемачите по технологични проблеми. Малките и средни предприятия биха имали успех, ако част от печалбата използват за инвестиране в нови машини, в нови технологии и не на последно място в обучение на своите сътрудници.

Посредством екипа от висококвалифицирани експерти, предприемачите потърсили услугите на ФАЕЛ, могат да получат желаната от тях информация и консултация. Много важен момент при инвестирането е правилния подбор на оборудването, което предприемачите желаят да закупят. Фондация ФАЕЛ може да Ви предложи информация с различни възможности за закупуване на технологично оборудване - ново българско или вносно, както и втора употреба - български или вносни машини.

Фондация ФАЕЛ като професионална и гъвкава организация, стремяща се максимално да отговаря на потребностите на предприемачите е отворена за сътрудничество със сродни организации и програми. През януари 2001 г. Фондация ФАЕЛ подписа с Европейския иновационен център (ЕИЦ) в София Рамково споразумение за сътрудничество, съгласно което двете институции ще обединят усилията си за повишаване ефективността на акумулираната информация и опит. С помощта на експерти от ЕИЦ през месец февруари 2001 г. бе извършен технологичен одит на 5 фирми в областта на мебелното производство от региона на ФАЕЛ.

След одитирането, предприятията отговарящи на условията за кредитиране чрез швейцарската програма за предоставяне на

кредити, могат да кандидатстват пред ФАЕЛ за изготвяне на кредитно досие. До края на 2001 г. ще бъде извършен технологичен одит и на предприятия от други браншове.

Обучението на предприемачите се организира както индивидуално, така и посредством семинари или образователни курсове. През 2001 г. ще се организират две посещения на предприемачи в Швейцария. Едната от групите ще се състои от предприемачи от млекопереработвателни предприятия от региона на ФАЕЛ. Идеята е те да посетят мандри в Швейцария, да видят как се разработват нови технологии в областта на млекопереработването в Института по млекопереработване в Берн, да посетят училището по млекопереработване в Цоликофен. Другата група ще се състои от предприемачи, занимаващи се с преработката на билки и пчелни продукти. При организирането на тези посещения помощ оказват швейцарски консултанти и предприемачи.

През месец май фондация ФАЕЛ ще организира посещение на предприемачи в Македония. Целта е: установяване на контакти с производители от Македония и възможност за сътрудничество. Срещата между предприемачите от Македония и предприемачите-партньори на ФАЕЛ ще се организира от Агенцията за малки и средни предприятия - Скопие и със съдействието на Института за икономическа политика София.

Ако Вие желаете да кандидатствате за технологично подпомагане и да участвате в организираните от фондация ФАЕЛ посещения, обърнете се към екипа на ФАЕЛ в офисите в Ловеч и София за да се запознаете с условията.

Управленско консултиране

Първият в България наръчник по НАССР

В началото на м. март по инициатива на фондация ФАЕЛ бе издаден първият в България наръчник по НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points). Автори на наръчника са проф. д-р т.н. инж. Стефан Дичев, д-р Илиян Костов и инж. Красимир Кънев. Проф. Стефан Дичев работи като редовен професор във ВИХВП - Пловдив и е ръководител на акредитирана Независима изпитвателна лаборатория за машини и хранително-вкусови продукти. Ръководи колектив, който внедрява НАССР-системи в чужбина. Има международни сертификати за обучение като НАССР-експерт и НАССР-одитор. Д-р Илиян Костов е магистър-ветеринарен лекар и понастоящем работи в Националната ветеринаро-медицинска служба. Има богат опит в областта на държавния ветеринарен контрол. Участвал е в редица национални и международни семинари за обучение в областта на безопасност на храните, европейско законодателство и НАССР. Инж. Красимир Кънев е член на Управителния съвет на Българо-баварски център по управление на качеството към БТПП. Квалифициран е като вътрешен одитор и консултант по Системи за управление на качеството - ISO 9000. Специализирал е в Япония и Германия.

Наръчникът е първото систематизирано издание на български език, което третира НАССР-системата, нейните основни принципи и подходи за изготвяне на НАССР-план, неговото внедряване и поддържане. Целта на изданието, изградена на досегашния световен опит, е подпомагане на специалистите и ръководителите на пред-

приятията от хранителния сектор по отношение разбирането и приложението на концепцията НАССР.

Авторският колектив акцентира на факта, че никакъв текст не може да замести практическия опит и се надява, че този наръчник ще даде на заинтересованите, нужните напътствия за практическа работа.

В основата си НАССР е система, която идентифицира и управлява специфичните опасности - биологични, химични или физични, които всеки един хранителен продукт носи в себе си, т.е. тези опасности, които могат да повлияят отрицателно върху безопасността на хранителния продукт. Анализът на опасностите служи като основа за идентифициране на критичните контролни точки (ССР).

Критичните контролни точки са тези стъпки в процеса, които трябва да бъдат контролирани, за да се осигури безопасност на храните. По-късно се поставят и критични граници, които документират нужните параметри, които трябва да се спазват при всяка ССР. Стъпките по управлението и проверката също така са включени в системата, за да бъдем сигурни, че потенциалните опасности са контролирани. Анализът на опасностите, критичните контролни точки, критичните граници и стъпките по управлението и проверката се документират в НАССР-плана. В наръчника са посочени в методична последователност всички стъпки при разработката на един ефективен НАССР-план.

Продължава на стр. 4

Възстановяване на данъчен кредит при внос, който не е оформен с писмена митническа декларация

Съгласно разпоредбите на чл. 64 от Закона за данък върху добавената стойност (ЗДДС) правото за приспадане на данъчен кредит при внос е налице, когато към датата на издаването на митническата декларация вносителът е регистриран по закона, данъкът за доставката е начислен от митническите органи и е внесен в републиканския бюджет, а внесената стока ще бъде използвана за извършване на облагаеми доставки.

В случая съмненията дали е налице право за възстановяване на данъчен кредит, възникват от факта, че вносът на доставката е извършен, без да бъде оформена писмена митническа декларация. По същество това насочва коментара към необходимост от кратко изясняване на понятието "митническа декларация".

За разлика от общоприетата представа, че под понятието "митническа декларация" следва да се разбира само Единният административен документ (ЕАД), то има много по-широк обхват. В съответствие с чл. 68 от Закона за митниците (ЗМ) ЕАД е официалният образец за писмено деклариране пред митническите органи, но освен чрез него декларирането може да се извърши и чрез други документи и действия. Така например за облекчаване на митническите формалности и при определени условия и процедури чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗМ позволява на митническите органи да разрешават при декларирането на доставката вместо ЕАД да бъде представен търговски или друг документ. За поставянето на стоките под искания митнически режим, документът следва да бъде придружен от молба на декларатора за съответния режим. Специално за режим "внос" разпоредбите за този вариант на това т.нар. "облекчено деклариране" са посочени в чл. 176, ал. 2, т. 2 на Правилника за прилагане на Закона за митниците (ППЗМ). В този случай данните на разрешението за вдигане на стоките, дадено от митническите органи, се отбелязват върху представения търговски или друг документ.

В някои случаи, в съответствие с разпоредбите на чл. 82, ал. 1, т. 3 ЗМ, митническите органи имат право да освободят декларатора от задължението да представи стоките, а декларирането им за съответния режим се извършва чрез вписването им в счетоводните документи на декларатора. На практика този вариант на деклариране се ползва при т.нар. "оформяне на място" условията и редът, за което са посочени в чл. 179 до чл. 183 включ. ППЗМ. Това вписване има същата правна сила, както приспадането на ЕАД по чл. 68 ЗМ. Опростената митническа декларация, търговският или друг документ, или вписването на стоките в счетоводните документи трябва да съдържат данните за идентифициране на

стоките. Вписването в счетоводните документи трябва задължително да съдържа и датата, на която е извършено.

В обхвата на понятието "митническо деклариране" освен това се включват също декларирането по електронен път, устното деклариране или деклариране чрез други действия, разпоредбите за които са посочени съответно в Глава двадесет и първа и двадесет и втора на ППЗМ.

От изложеното става ясно, че оформянето на стоката за режим "внос" без писмена митническа декларация, не възпрепятства възстановяването на данъчния кредит, ако другите условия за неговото получаване са налице.

Законодателно на митническите органи е делегирано правото да определят начина на оформяне на "митническата декларация" при вноса в зависимост от конкретните обстоятелства. Щом при внасянето те са определили размера на дължимия ДДС, дали са митническо направление на доставката и данъкът е внесен в републиканския бюджет, териториалните данъчни власти не могат да оспор-

ват правото на данъчен кредит. Неговото възстановяване или прихващане обаче, както и размерът му ще зависи от това за какъв вид доставки-облагаеми или необлагаеми, ще се използват вносните стоки. Той ще бъде възстановен или прихванат от дължимите суми за ДДС на стопанския субект, регистриран за целите на данъка, ако сделките, които той извършва със стоките, са облагаеми. Ако те се използват както за облагаеми, така и за необлагаеми сделки, данъчният кредит за тях ще бъде възстановен в съотношение, съответстващо на стойността на двата вида сделки. Ако това съотношение варира за различните доставки, съотношението подлежи на годишно усредняване и разчитане с данъчните органи на база счетоводните данни.

Наръчник по НАССР

Продължение от стр. 3

В изданието на ФАЕЛ освен това са дадени и основните предпоставки (преквизитни програми) за изграждане и въвеждане на един НАССР-план, а също така и подходите за контрол и поддържане на системата. В заключителният раздел на наръчника е анализирана връзката между НАССР-системата и системите за управление на качеството (СУК) и са посочени възможностите за интегриране на НАССР-системата със СУК, като важна стъпка към тоталното управление на качеството (TQM) в съответната фирма.

В предвид на това, че НАССР-системата има специфична терминология, в приложението към изданието е отпечатан англо-български глосарий на основните технически термини. В друго приложение към наръчника се съдържа пък списък на българските закони и наредби, които имат пряко отношение към първичното производство, преработката и дистрибуцията и пазара на безопасни храни. Цената на наръчника е 5 лева.

Анкета на ФАЕЛ

Продължение от стр. 3

На фона на тези резултати може да се заключи, че в момента въздействието на външната среда върху бизнеса е повече положително, отколкото отрицателно.

Що се касае до реакциите на фирмите на тази среда, то те също могат да се предвидят – търсене на допълнителни външни средства за закупуване на оборудване (71% от анкетираните) и за пускане на пазара на нови продукти (66% от анкетираните).

При секторната диференциация картината е следната: най-оптимистично са настроени фирмите от мелничарската индустрия, фуражопроизводството, преработката на билки и маслодайни култури, месопреработването и млекопреработването. По-малък е оптимизмът при фирмите, занимаващи се с дървопреработка и производство на мебели от дървесина, при хлебарите, сладкарите, предприятията от консервната промишленост и тези произвеждащи гъби и пчелен мед.

Интерес представляват и настроеността на фирмите и техните планове, преценени от гледна точка на мащабите на производството. При фирмите с над 15 души персонал около 20% от анкетираните оценяват перспективите за развитието на своя бизнес като много добри и отлични, докато при фирмите с до 8 души персонал такива настроения имат два пъти по-малко фирми. Същата разлика се наблюдава и при намеренията за инвестиции. Докато 77% от фирмите с над 15 души персонал възнамеряват да разширяват производството, то при най-малките фирми намеренията за инвестиции обхващат около половината от фирмите.

Прави също така впечатление, че само 20% от анкетираните са отговорили, че нямат нужда от каквато и да е консултантска помощ. Това показва, че все повече предприемачи осъзнават значението на управленските умения за успешен бизнес.

Моля да ми отговорите на следния въпрос:

 .....

Отговора изпратете на адрес:

Фирма.....

Ул..... №.....

Населено място.....

Пощенски код..... Област.....